

ประสิทธิผลของ Health station ต่อการควบคุมระดับความโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านมะโป่ ตำบลลานสะแก อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

นางสาวศุภนันต์ เรืองศรี พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านมะโป่ ตำบลลานสะแก อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการเข้าถึงการรับบริการเพื่อควบคุมระดับความดันโลหิตสูง และเพื่อให้ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี เป็นการศึกษาแบบปฏิบัติการ (Action research) โดยใช้ทฤษฎี Kemmis & Wilkinson (PAOR) มีระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2564 ถึง เดือน มีนาคม 2565 กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ขึ้นทะเบียนรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านมะโป่ ตำบลลานสะแก อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 312 คน ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงแรกของการดำเนินงาน คือ ในเดือนตุลาคม 2564 มีผู้รับบริการจำนวน 75 คน ได้เพิ่มการเข้าถึงโดยผู้นำหมู่บ้าน และ อสม.ประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมพื้นที่ ได้แก่ แจ่งทางหอกระจายข่าว การประชุมต่าง ๆ ในชุมชน พบว่ามีผู้รับบริการเพิ่มขึ้นในเดือนพฤศจิกายน จำนวน 94 คน และพบผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมได้ดี ก่อนการดำเนินงานจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 48.08 หลังการดำเนินงานพบผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตได้ จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 91.34 ดังนั้นการจัดตั้ง Health Station ในชุมชน เป็นการเพิ่มการเข้าถึงการรับบริการของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง และเพิ่มการควบคุมระดับความดันโลหิตในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงได้ ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในการรับบริการ เข้าถึงการบริการได้ง่าย ลดความแออัดใน รพ.สต. และลดการสัมผัสเชื้อในสถานการณ์ระบาดไวรัสโควิด 19

คำสำคัญ : Health Station, ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง

ชื่อผลงาน : ประสิทธิภาพของ Health station ต่อการควบคุมระดับความโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านมะโป่ ตำบลลานสะแก อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางสาวศุภนันต์ เรืองศรี พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน :นางสาวศุภนันต์ เรืองศรี

สถานที่ติดต่อกลับ : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านมะโป่ ตำบลลานสะแก อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 087-8525547/ E-mail : jitra_dent@hotmail.com

สรุปสาระสำคัญ

บทนำ : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านมะโป่ เป็น รพ.สต.ขนาดกลาง รับผิดชอบ 11 หมู่บ้าน ประชากรจำนวน 3,626 คน ห่างจาก รพช. 6 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง 10 นาที จากข้อมูล 3 ปี ย้อนหลัง พบว่าปี 2560 กลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง 11 ราย ร้อยละ 1.12 พบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.51 ปี 2561 กลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง 12 รายพบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.81 ปี 2562 กลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง 7 ราย พบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.24 ปี 2563 กลุ่มเสี่ยงพบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 73 ราย พบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 40 รายคิดเป็นร้อยละ 3.7 ซึ่งมีแนวโน้มที่จะพบผู้ป่วยความดันโลหิตสูงรายใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากสถิติจำนวนผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่เพิ่มทำให้เกิดความร่วมมือของกลุ่มเครือข่ายอสม. และคนในชุมชน ในการตรวจคัดกรองบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง เพื่อนำบุคคลเหล่านี้มาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพของ Health station ต่อการควบคุมระดับความโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการเข้าถึงการรับบริการเพื่อควบคุมระดับความดันโลหิตสูง และเพื่อให้ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี

วิธีการศึกษา : เป็นการศึกษาแบบปฏิบัติการ (Action research) โดยใช้ทฤษฎี Kemmis & Winkinson (PAOR) มีระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2564 ถึง เดือน มีนาคม 2565 กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ขึ้นทะเบียนรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านมะโป่ ตำบลลานสะแก อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 312 คน เก็บข้อมูลโดยแบบบันทึกการวัดความดันโลหิตด้วยตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่เข้ารับบริการที่ Health station วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1.ระยะเตรียมการ (Plan) 1) วิเคราะห์สถานการณ์การควบคุมระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงในพื้นที่ เพื่อค้นหาปัญหาที่มีผลกระทบต่อการควบคุมโรค และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา 2) ประชุมชี้แจงทีมชุมชน ประกอบด้วย อปท.ผู้นำหมู่บ้าน อสม. เจ้าหน้าที่ รพ.สต.มะโป่ ในการจัดตั้ง Health station 3) จัดเตรียมอุปกรณ์ ได้แก่ สถานที่ อาคาร เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง สายวัดรอบเอว เครื่องเจาะน้ำตาลปลายนิ้ว เครื่องวัดความดันโลหิต เครื่องวัดปริมาณโซเดียม (salt meter) ทะเบียนการรับบริการ สื่ออุปกรณ์การให้ความรู้ต่าง ๆ

2.ระยะปฏิบัติการ (Action) 1) พัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้แก่ อสม.จำนวน 65 คน 2) ผู้นำหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์การเปิดให้บริการของ Health station 3) เปิดให้ประชาชน และผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเข้ารับบริการได้ตามตารางที่เปิดบริการ 4) บันทึกในแบบทะเบียนผู้ใช้บริการ

3.ระยะสังเกตการณ์ (Observe) หลังจากการเปิดให้บริการพบปัญหาว่า 1)ผู้รับบริการขาดความเชื่อมั่นในตัว อสม.ที่ปฏิบัติงาน เช่น การเจาะน้ำตาลปลายนิ้ว การวัดความดันโลหิต 2) ผู้รับบริการยังมีจำนวนไม่มากนักเนื่องจากยังประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง

4.ระยะสะท้อนข้อมูล (Reflex) จัดประชุมแจ้งข้อมูล และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ให้ทีมผู้ดูแล รับทราบข้อมูล ปัญหาาร่วมกัน

ผลการดำเนินงาน

จากการศึกษาพบว่า **1) ข้อมูลทั่วไป** ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงพื้นที่ รพ.สต.มะปัว จำนวนทั้งหมด 312 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงคิดเป็นร้อยละ 59.30 คน อายุเฉลี่ย 48 ปี ระยะเวลาที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงเฉลี่ย 12 ปี **2) การรับบริการที่ Health station** ในช่วงแรกของการดำเนินงาน คือ ในเดือนตุลาคม 2564 มีผู้รับบริการจำนวน 75 คน ได้เพิ่มการเข้าถึงโดยผู้นำหมู่บ้าน และ อสม.ประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมพื้นที่ ได้แก่ แจกทางหอกระจายข่าว การประชุมต่าง ๆ ในชุมชน พบว่ามีผู้รับบริการเพิ่มขึ้นในเดือนพฤศจิกายน จำนวน 94 คน **3) ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี** ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงทั้งหมด จำนวน 312 คน ร้อยละผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมได้ดี ก่อนการดำเนินงานจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 48.08 หลังการดำเนินงานพบผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 91.34

สรุปผลการศึกษา

การจัดตั้ง Health Station ในชุมชน เป็นการเพิ่มการเข้าถึงการรับบริการของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง และเพิ่มการควบคุมระดับความดันโลหิตในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงได้ ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในการรับบริการ เข้าถึงการบริการได้ง่าย ลดความแออัดใน รพ.สต. และลดการสัมผัสเชื้อในสถานการณ์ระบาดของไวรัสโควิด 19

ข้อเสนอแนะ :

- 1) การให้บริการใน Health Station นอกเหนือจากมีผลต่อการควบคุมระดับความดันโลหิตในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง แล้วยังมีผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ด้วย
- 2) เจ้าหน้าที่ รพ.สต.เสริมพลัง อสม.ผู้ปฏิบัติหน้าที่ และสร้างความเชื่อถือเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของ อสม.ให้แก่ผู้รับบริการ ได้แก่ มอบเกียรติบัตรการผ่านการอบรม อสม.เชี่ยวชาญ

เอกสารอ้างอิง

1. กองโภชนาการ กรมอนามัย. ตารางแสดงคุณค่าอาหารไทยในส่วนที่กินได้ 100 กรัม . โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก,กันยายน 2562.
2. ดร.สุภัจฉรา นพจินดา.สร้างสุขภาพดีด้วยโภชนาการ..ป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง' (NCDs). [http://www. dailynews.co.th/](http://www.dailynews.co.th/) NCDs : โรคภัยที่เราสร้างเอง. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565
3. พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ ,ชูเกียรติ วิวัฒนวงศ์เกษม และคณะ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “การวิเคราะห์ ข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ พ.ศ. 2551-2555”. สำนักงานโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 27 กันยายน พ.ศ. 2562.